ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ ДИЗАЙНУ І МИСТЕЦТВ

Факультет	Образотворче мистецтво	Рівень вищої освіти	другий (магістерський)
Кафедра	Рисунок	Рік навчання	1
Галузь знань	В Культура, мистецтво та гуманітарні науки	Вид дисципліни	Обов'язкова
Спеціальність	В4 Образотворче мистецтво та реставрація	Семестри	1
Спеціалізація	В4.01 Візуальні мистецтва		

Рисунок

Семестр 1 (2025)
1 вересня — 13 грудня

Викладач Чеботов Ігор Павлович, доцент
E-mail Chebotov.igor@ksada.org
Заняття За розкладом
Консультації Онлайн
Адреса ауд. 32, поверх 2, корпус 1, вул. Мистецтв 8
Телефон (057) 706-02-81 (кафедра рисунка)

КОМУНІКАЦІЯ З ВИКЛАДАЧЕМ

Заняття та консультації з викладачем у стінах академії відбуваються згідно розкладу у визначені дні та години. Поза заняттями офіційним каналом комунікації з викладачем є листування електронною поштою. В разі необхідності додаткової консультації, ескізи робіт студентів можуть бути надіслані на пошту викладача. Обговорення проблем, пов'язаних із дисципліною, у коридорах академії не припустимі. Умови листування:
1) у листі обов'язково має бути зазначена назва дисципліни (Рисунок) та ім'я автора — анонімні листи розглядатися не будуть; 2) файли підписувати таким чином: *прізвище, назва дисципліни, тема завдання.*

ПЕРЕДУМОВИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовою для вивчення дисципліни «Рисунок» є певний обсяг знань з креслення, перспективи, пластичної анатомії. Студент отримує повну підтримку при опрацюванні матеріалу вибіркової дисципліни та підготовки у практичній роботі.

НАВЧАЛЬНІ МАТЕРІАЛИ

Показ робіт із методичного фонду. Ознайомлення студентів з електронними версіями матеріалу з класичного та сучасного світового рисунка та застосування додаткової літератури з дисципліни.

НЕОБХІДНЕ ОБЛАДНАННЯ

Виконання завдань потребує наступні матеріали: мольберт, папір для м'якого матеріалу (розмір згідно композиції), олівці, сепія, сангіна, вугілля, соус.

МЕТА Й ЗАВДАННЯ КУРСУ

Вузловими моментами у навчанні студента є розвиток наступних знань та навичок:
Образне композиційне мислення, розвинуте у результаті постійної праці над осмисленням змісту завдання;
Вміння виразити пластику та пропорції конкретної натури в його багатстві та цільності складових елементів (простір, середовище, об'ємна форма, освітлення, взаємодія предметів, фактура матеріалу, індивідуальна характеристика).
Основний зміст рисунків, виконання яких потребує багато часу:

Вміння виконувати начерки з натури, що рухається і короткочасні рисунки, формуючи навики у початкового художника до постійного огляду навколишньої середи;
Вміння на основі придбаних знань малювати по уяві та пам'яті, що має особливе значення для творчої діяльності митця;
Вільне володіння технічними засобами відображення, що сприяє індивідуальних можливостей художника у відтворенні його творчих задумів;
Глибоке критичне освоєння художньої спадщини, яке допомагає творчому зростанню молодого художника, підвищуючи його культуру та художній смак. З цією метою аналізуються рисунки майстрів і виконуються копії з них.
Придбання цих знань і навичок виконується поступово від простих завдань на перших курсах, до складних – на старших, особливо на останньому, коли задача створення закінченого художнього твору повинна відповідати загальному стану високого мистецтва.

КОМПЕТЕНЦІЇ БАКАЛАВРА, ЩО ЗАБЕЗПЕЧУЄ ДИСЦИПЛІНА РИСУНОК

Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач	Програмні результати навчання
Загальні компетентності (ЗК) **ЗК 1.** Здатність генерувати нові ідеї (креативність). ЗК 5. Здатність розробляти та керувати проєктами. **Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК)** СК 1. Здатність переосмислювати базові знання, демонструвати розвинену творчу уяву, використовувати власну образно- асоціативну мову при створенні художнього образу. СК 6. . Здатність володіти інноваційними методами та технологіями роботи у відповідних матеріалах (за спеціалізаціями).	ПРН 2. Інтерпретувати та застосовувати семантичні, іконологічні, іконографічні, формально- образні і формально-стилістичні чинники образотворення. ПРН 3. Володіти інноваційними методами та технологіями роботи у відповідних матеріалах (за спеціалізаціями).

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ РИСУНОК

Згідно з навчальним планом, що ухвалений методичною радою ХДАДМ, вона вивчається студентами протягом 1-го року, 1-2 го семестрів (11 кредитів ECTS, 330 навчальних годин, у тому числі 105 – аудиторних занять та 225 самостійних).

1 курс,1 семестр має 2 змістових модулі, 5 тем. 6 кредитів ECTS, 180 навчальних годин, у тому числі 4 години лекцій, 41 година практичних занять та 135 поза аудиторних, самостійних.

1 курс, 1 семестр Оголена чоловіча постать людини у складному русі в середовищі
Змістовий модуль 1.
Тема 1.1. Складний тематичний натюрморт або пейзаж
Тема 1.2. Рисунок оголеної напівлежачої чоловічої постаті людини у ракурсі.
Змістовий модуль 2.
Тема 2.1. Короткострокові рисунки фігури у складному ракурсі в різних ракурсах.
Тема 2.2. Затвердження рисунку для копії.
Тема 2.3.Екзаменаційне завдання: Рисунок лежачої оголеної чоловічої постаті у складному ракурсі.

ФОРМАТ ДИСЦИПЛІНИ

Метод повідомлення нових знань — практична робота в процесі виконання серії завдань. Основна форма вивчення курсу — практичні завдання.

Основна форма вивчення курсу — комбінація практичної академічної і творчої роботи при виконанні аудиторних та поза аудиторних завдань в контексті учбового курсу.

Мета запропонованих завдань — вправи побудовані за принципом послідовного ускладнення учбових задач, пов'язаних між собою смисловим навантаженням.

ФОРМАТ СЕМЕСТРОВОГО КОНТРОЛЮ

Програмою передбачено рубіжні етапи контролю у формі поточних переглядів етапів процесу роботи виконаних завдань.

Підсумковий контроль засвоєння знань здійснюється у формі екзаменаційних переглядів.

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ

<table>
<tr><th>Національна</th><th>Бали</th><th>ECTS</th><th>Диференціація А (внутрішня)</th><th>Національна</th><th>Бали</th><th>ECTS</th></tr>
<tr><td rowspan="3">відмінно</td><td rowspan="3">90–100</td><td rowspan="3">A</td><td>A+ 98–100</td><td rowspan="2">задовільно</td><td>64–74</td><td>D</td></tr>
<tr><td>A 95–97</td><td>60–63</td><td>E</td></tr>
<tr><td>A- 90–94</td><td>незадовільно</td><td>35–59</td><td>FX</td></tr>
<tr><td rowspan="2">добре</td><td>82–89</td><td>B</td><td rowspan="2"></td><td rowspan="2">незадовільно (повторне проходження)</td><td rowspan="2">0–34</td><td rowspan="2">F</td></tr>
<tr><td>75–81</td><td>C</td></tr>
</table>

ПРАВИЛА ВИКЛАДАЧА

Дисциплінарна та організаційна відповідальність.

Викладач несе відповідальність за координацію процесу занять, а також створення атмосфери, сприятливої до відвертої дискусії та пошуку необхідних питань з дисципліни. Особливу увагу викладач повинен приділити досягненню програмних результатів навчання дисципліни. В разі необхідності викладач має право на оновлення змісту навчальної дисципліни на основі найновіших досягнень і сучасних практик у відповідній галузі, про що повинен попередити студентів. Особисті погляди викладача з тих чи інших питань не мають бути перешкодою для реалізації студентами процесу навчання.

Викладач повинен створити безпечні та комфортні умови для реалізації процесу навчання особам з особливими освітніми потребами (в межах означеної аудиторії).

Міжособистісна відповідальність.

У разі відрядження, хвороби або іншої важливої причини, викладач має право перенести заняття на інший день за умови узгодженості з адміністрацією та існуючим розкладом занять. Про дату, час та місце проведення занять викладач інформує студентів через старосту групи.

ПРАВИЛА ЗДОБУВАЧА

Під час занять студенти повинні обов'язково вимкнути звук мобільних телефонів. За необхідності студент має право на дозвіл вийти з аудиторії. Вітається власна думка з теми заняття, яка базується на аргументованій відповіді та доказах, зібраних під час практичних або самостійних занять.

ПОЛІТИКА ВІДВІДУВАНОСТІ

Недопустимі пропуски занять без поважних причин (причини пропуску мають бути підтверджені необхідними документами або попередженням викладача). Не вітаються запізнення на заняття. У разі пропуску занять, студент має самостійно опрацювати матеріали тем і підтвердити їх опанування відповідними нотатками, а також практичною роботою. Довгострокова відсутність студента на заняттях без поважних причин дає підстави для незаліку з дисципліни і його можливого подальшого відрахування. Додаткові заняття з такими студентами не передбачені. Відсутність практичних завдань на поточних переглядах безпосередньо впливає на зниження підсумкової оцінки (мінус 3 бали за кожний пропуск).

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Під час навчання студенти зобов'язані дотримуватися правил академічної доброчесності. Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. Якщо під час рубіжного контролю визначено плагіат – тобто суттєве запозичення або копіювання в практичній роботі чужих матеріалів, студент не отримає бали за тему. Він зобов'язаний її переробити, в цьому випадку нараховується лише 50% від максимальної кількості балів за цю частину. Якщо факт академічної недоброчесності зафіксований на екзаменаційному перегляді — студент максимально отримує тільки ті бали, що були зараховані за попередні етапи контролю. **Корисні посилання**: https://законодавство.com/zakon-ukrajiny/stattya-akademichna-dobrochesnist-325783.html
https://saiup.org.ua/novyny/akademichna-dobrochesnist-shho-v-uchniv-ta-studentiv-na-dumtsi/

РОЗКЛАД КУРСУ

Теми занять

№ тижня	Тема	Вид заняття	Зміст	Годин	Рубіжний контроль	Деталі
1	1	практичні	Складний тематичний натюрморт або пейзаж Пошук композиційного та графічного вирішення (ескізи) .	3	Поточний перегляд	
2	1		Затвердження ескізу, вихід на формат.	3	Поточний перегляд	
3	1		Завершення завдання, доведення до максимально виразної стадії.	3	Поточний перегляд	
4	2	лекція практичні	Рисунок оголеної напівлежачої чоловічої постаті людини у ракурсі. Оголена напівлежачої чоловіча постать людини у ракурсі в середовищі. Пошуки композиційного рішення фігури та інших елементів постановки. Затвердження рішення формату.	2 1	Поточний перегляд	
5	2	практичні	Оголена напівлежачої чоловіча постать людини у ракурсі в середовищі. Побудова пропорцій та руху фігури у великому форматі.	3	Поточний перегляд	
6	2	практичні	Оголена напівлежачої чоловіча постать людини у	3	Поточний перегляд	

			ракурсі в середовищі. Анатомічний аналіз та обґрунтованість			
7	2	практичні	Оголена напівлежачої чоловіча постать людини у ракурсі в середовищі. Початок роботи над формою за допомогою тону. Пошук тонального рішення.	3	Поточний перегляд	
8	2	практичні	Оголена напівлежачої чоловіча постать людини у ракурсі в середовищі. Завершення графічного листа: тональне врівноваження та організація, завершення вузлів, узагальнення деталізації усього графічного листа.	3	Поточний перегляд	
9	3	практичні	Короткострокові рисунки фігури у складному ракурсі в різних ракурсах.	3		
10	3	лекція практичні	Рисунок лежачої оголеної чоловічої постаті у складному ракурсі. Лежача оголена чоловіча постать фігура у складному ракурсі з драпіровками. Пошуки композиційного рішення фігури та інших елементів постановки. Затвердження рішення формату. Акцентування на пластичне рішення чоловічої фігури.	2 1	Поточний перегляд	
11	3	практичні	Лежача оголена чоловіча фігура у складному ракурсі з драпіровками. Побудова пропорцій та руху фігури у великому форматі.	3	Поточний перегляд	
12	3	практичні	Лежача оголена чоловіча фігура у складному ракурсі з драпіровками. Анатомічний аналіз та обґрунтованість. Пошук пластичного рішення.	3	Поточний перегляд	
13	3	практичні	Лежача оголена чоловіча фігура у складному ракурсі з драпіровками. Завершення графічного листа: тональне врівноваження та організація, завершення узлів, узагальнення деталізації усього графічного листа.	3	Поточний перегляд	
14	4	практичні	Затвердження рисунку для копії. Пошуки	3	Поточний перегляд	

			композиційного рішення фігури та інших елементів постановки. Затвердження рішення формату. Акцентування на пластичне рішення жіночої фігури.			
15	5	практичні	Екзаменаційне завдання. Лежача оголена чоловіча фігура, ускладнена предметним середовищем. Пошуки композиційного рішення фігури та інших елементів постановки. Затвердження рішення формату. Акцентування на пластичне рішення чоловічої фігури.	3	Поточний перегляд	
			Разом за семестр	**45**		
					Екзаменаційний перегляд	

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Відмінно (90-100 балів, А): Рисунок виконано бездоганно як в цілому, так і з точки зору графічного виконання окремих його елементів та деталей:

- точне, безпомилкове розташування усього зображення та його елементів в аркуші паперу;
- визначено та передано рух зображеного об'єкту та його розташування відносно інших предметів автора;
- вірне зображення пропорційних співвідношень одного об'єкту до іншого, окремих деталей до цілого;
- точна передача конструкції об'єкту зображення, переконлива передача форми об'єктів засобами лінійної та повітряної перспективи, використанням законів світлотіні, тону і тональних співвідношень;
- висока технічна майстерність, професіоналізм.
  Це найвищий рівень виконання навчального (академічного) завдання: при виконанні усіх перелічених вимог рисунок виглядає дуже майстерним, естетичним, відчувається певна натхненність при виконанні завдання.

Добре (82–89 балів, В; 75–81 балів, С). Рисунок виконано добре як з точки зору загального естетичного сприяння, так і з точки зору графічного виконання:

- добре розташування на аркуші паперу;
- непогано передано рух зображеного об'єкту та його розташування відносно інших предметів;
- добре передано пропорційне співвідношення одного об'єкту до одного, окремих деталей до цілого;
- проаналізовано конструкцію об'єкту засобами лінійної та повітряної перспективи;
- непогане використання графічного матеріалу, висока технічна майстерність, помітні добрі навички у передачі зображення.
  Добре виконаний рисунок, але є недосконале виконання елементів.

Задовільно (64-74 балів D; 60-63, Е). Рисунок виконано достатньо непогано з точки зору графічного виконання окремих його елементів і деталей:

- непогане використання графічного матеріалу, технічна майстерність, помітні добрі навички у передачі зображення.

- непогане розташування усього зображення в аркуші паперу;
- невиразно визначено і передано рух зображеного об’єкту;
- не зовсім точне зображення пропорційних співвідношень;
- присутні помилки у передачі форми об’єктів;
- недосконале використання графічного матеріалу;

Задовільно виконаний рисунок, але помітно недосконале виконання одного або декількох елементів, порушення послідовності виконання рисунка

Незадовільно (35-59 балів, FXF). Рисунок виконано незадовільно з точки зору графічного виконання:

- суттєві недоліки у розташуванні усього зображення в аркуші паперу;
- погано передано рух зображеного об’єкту;
- є суттєві помилки у зображенні пропорційних співвідношень;
- недосконала передача конструкції об’єкту зображення;
- слабка технічна майстерність;

Задовільно виконаний рисунок, але помітно недосконале виконання одного або декількох елементів, порушення послідовності виконання рисунка.

Незадовільно (1–34 балів, F). Рисунок виконано незадовільно з точки зору графічного виконання:

– суттєві недоліки у розташуванні усього зображення в аркуші паперу;
– погано передано рух зображеного об’єкту;
– є суттєві помилки у зображенні пропорційних співвідношень;
– недосконала передача конструкції об’єкту зображення;
– слабка технічна майстерність;
– Незадовільно виконаний рисунок, є суттєві порушення послідовності виконання рисунка.

СИСТЕМА БОНУСІВ

Передбачено додаткові бали за активність студента, та творчий підхід під час практичних занять (1-3), виставкова участь у фестивалях та конкурсах (5–8), а також участь у житті групи (1–3). Максимальна кількість балів: 10.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Andrews, Barbara Henriksen. "Art and Ideas: Reaching Nontraditional Art Students." Art Education 54, no. 5 (September 2001): 33. http://dx.doi.org/10.2307/3193933.
2. Adams, Laurie Schneider. The Methodologies of Art. An Introduction. New York: HarperCollins, 1996.
3. Andrus, Lynda E. Art projects for educators and students. 8th ed. [Belmont, Calif.]: Thomson Wadsworth, 2007.
4. Bammes G. Der nackte Mensch. Hand- und Lehrbuch der Anatomie für Künstler. Mit rund 170 Zeichnungen des Verfassers, zahlreichen Beispielen von Meisterwerken der bildenden Kunst, 144 Modellaufnahmen. VEB Verlag der Kunst Dresden, 1973
5. Berikbaev, Alisher Alikulovich. "Development of Competence Skills of Art Education Students." International Journal of Psychosocial Rehabilitation 24, no. 4 (April 30, 2020): 6984–88. http://dx.doi.org/10.37200/ijpr/v24i4/pr2020514.

6. Benjamin, Walter. Work of Art in the Age of Its Technological Reproducibility, and Other Writings on Media Paperback. Harvard University Press; Illustrated edition, 2008.
7. Clark, Gilbert A., Michael D. Day, and W. Dwaine Greer. "Discipline-Based Art Education: Becoming Students of Art." Journal of Aesthetic Education 21, no. 2 (1987): 129. http://dx.doi.org/10.2307/3332748.
8. Carr, Jeffrey. "Four types of art teachers for talented art students." Roeper Review 13, no. 2 (January 1991): 71–73. http://dx.doi.org/10.1080/02783199109553313.
9. Downing, Fripp Alfred. Human anatomy for art students. Mineola, N.Y: Dover Publications, 2006.
10. Goldfinger E. Human Anatomy for Artists: The Elements of Form. Oxford University Press, 1991.
11. Goldman, Paul. Looking at Prints, Drawings and Watercolours: A Guide to Technical Terms. 2nd ed. London: British Museum Press in association with the J. Paul Getty Museum, 2006.
12. Gwent College of Higher Education. Faculty of Art and Design. [Publication produced by Fine Art Students]. Newport (Gwent): Gwent College of Higher Education, 1986.
13. Frank, Whitford, and Engelhardt Julia, eds. The Bauhaus: Masters & students by themselves. Woodstock, N.Y: Overlook Press, 1993.
14. Fredericksen, Andrea, and Nick Grindle. Creating Curators: Using Digital Platforms to Help Students Learn in Art Collections. Art: Design: Media Subject Centre, 2009. Web: http://www.adm.heacademy.ac.uk/resources/case-studies/creating-curators-using-digital-platforms-to-help-students-learn-in-art-collections/index.html.
15. Knight-Mudie, Karen, and n/a. "Attitudes towards art competitions of senior secondary art students and teachers." University of Canberra. Education, 1988. http://erl.canberra.edu.au./public/adt-AUC20060811.154408.
16. Leonard, Melissa M. "Motivating Students for Success in Art Education." Digital Commons @ East Tennessee State University, 2005. https://dc.etsu.edu/etd/1048.
17. Netto, Amelia M. "ESOL Students in the Art Room: An Art Educator's Resource Guide." Digital Archive @ GSU, 2012. http://digitalarchive.gsu.edu/art_design_theses/100.
18. Nelson, Gayle. "Perceptions About Hands-On Art Making by Non-Art Major Online Students." ScholarWorks, 2018. https://scholarworks.waldenu.edu/dissertations/5641.
19. Nicoladies. The Natural Way To Draw: A Working Plan for Art Study. Souvenir Press Ltd, 2008
20. Oxford Brookes University. School of Art, Publishing and Music. Fine art single field: Students' guide. Oxford: Oxford Brookes University, 1997.
21. Pointon, Marcia R. History of art: A students' handbook. 4th ed. London: Routledge, 1997.
22. Thomson, Isabelle. The Power of Art & Protest. [New York, NY]: the Calhoun School, 2014.

23. Regev, Dafna. "Art Therapy for Hospitalized Students." In Art Therapy with Special Education Students, 125–46. New York: Routledge, 2022. http://dx.doi.org/10.4324/9781003156918-7.
24. Saywell, Edward. A Drawing Glossary. Fogg Art Museum, 1997, http://www.artmuseums.harvard.edu/fogg/drawingglossary.html.
25. Schwartz, Diane C., and Darra Pace. "Students Create Art." TEACHING Exceptional Children 40, no. 4 (March 2008): 50–54. http://dx.doi.org/10.1177/004005990804000406.
26. Winslow V. Classic Human Anatomy in Motion: The Artist's Guide to the Dynamics of Figure Drawing.
27. Pogorelov, Viktor, Khomenko O., Nosan V., Serdiyk O., Nogin R., Zherdev V. Tvorchyi rysunok. Navchalno-naochnyi posibnyk *[The Tutorial for the discipline "Drawing by speciality" for Masters degree of specialization "Creative (contemporary) drawing"].* Kharkiv: KSADA, 2020
28. Zherdev, Vitaliy, Metoduchni recomendatsii do dustsipliny "Academichnyi rysunok" dlia spetsializatsii "Stankovyi zhyvopus ta restavratsia vutvoriv mystetstva" *[Methodological recommendations for the discipline "Academic Drawing" for the specialization "Easel Painting and Restoration of pieces of arts" (Bachelors, Masters)]*. Kharkiv: KSADA, 2009.
29. Zherdev, Vitaliy and Nogin, Roman, Metoduchni recomendatsii do dustsipliny "Academichnyi rysunok" dlia spetsializatsii "Monumentalnyi zhyvopus" *[Methodological recommendations for the discipline "Academic Drawing" for the specialization "Monumental Painting" (Bachelors, Masters)].* Kharkiv: KSADA, 2010.
30. Наталуха І., Апальков В., Рибін С., Носань В., Ногін Р. Пластична анатомія. Підручник. За ред. проф. В. Даниленка. Харків: ХДАДМ, 2008.
31. Чеботов І. П. Харківська школа рисунку. Харків: Софія-А, 2017.
32. Сенін В. П., Коваль О. В. Школа рисунку олівцем. Харків: Клуб сімейного дозвілля, 2015.